

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף

עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת חולין

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ט העור והרוטב

גמ' קיז: - קכ.

עור, עצמות עם מוח, גידין, קרנים אצל עיקרן (חותכו ויוצא דם), טלפים, שרשי צפרנים, רצועה תחתונה של חרטום עליון = שומר ומצטרף לכביצה לטומאת אוכלין [על כל זרע זרוע אשר יזרע - בקליפתה החיצונה דורעים, דאילנות, דבשר] ולא מצטרף לכזית לטומאת נבלה [בנבלתה] אבל מכניס ומוציא טומאה כיד [יטמא] מצטרפין לטומ' אוכלין ולא לטומ' נבלה [רש"י - לאו בשר]: רוטב (חלב דקריש), קיפה (תבלין) [בפנ"ע לאו אוכל], אלל (בשר שפולטו הסכין אצל העור, לר' יוחנן - מרטקא (לרש"י - גיד השדרה והצואר) ור"ל חולק [עץ בעלמא])
לר"י חוץ מבשר שפלט סכין שכנסו לכזית [רש"י - אחשביה כבשר] קכ. - כר' ישמעאל דעור לא מבטלו
יד מוציא טומ' [לכם (בזרעים, נבלה, תנור) - לכל שבצרכיכם] ומכניס [לכם בזרעים לקבל טומ', יטמא - אם אינו ענין לשומר תנהו ליד וכן שומר [ק"ו מיד שאינה מגינה]
ר' יוחנן - הכשר יד מהני לזרעים, ורב חולק [מח' אי דרשינן לכם אלפני פניו - וכי יותן, אי הכשר תחלת טומאה]

במחובר אין מקבלים טומאה [ת"כ - דאל"ה סימאת הכל] והכשר

רב (ור' חנינא) - יד לכזית שומר לכפול או לבריה אפי' בפחות ר' יוחנן - יד לכפול, שומר למשהו (נ"מ - לרש"י להעביר טומאה לכביצה הנוגע (כמחובר))

המאהיל על יד כמאהיל על הבשר

לת"ק אף ביד לפחות מכזית, ויהודה בן נקוסה חולק ר' יוחנן כת"ק, רב כיב"נ, או כת"ק אי המח' בשומר

ר"י - קולית שעליה כפול בשר אינו מעביר טומ', ואחרים (ורב ור' יוחנן) חולקים (שומר למוח); ורב כר"י אי מח' ביד

לר"א בן עזריה - שרביט (השומר) של פול לאו שומר [רש"י - א"צ], לקטנית כן לרב איירי בקלח (יד) להרבה שרביטים [לטלטל קטנית]

אין שומר ע"ג שומר (קליפה חיצונה דבצל)

ספק אי שומר על אוכל שחלקו (לרש"י האוכל) מצטרף

נימא - לר' יוחנן הוי יד, לר"ל הוי שומר [מנקיב העור עד הבשר (וכשר לתפילין [דיו עובר]), בהרבה נימין הוי יד (רש"י - ולישנא שנייה חולק)

לל"ב - לר' יוחנן הוי שומר, לר"ל רק בנימין הרבה הוי יד

רש"י קיט. - קכ.

שומר אינו מביא טומ' שלא כנגד הבשר אא"כ נשמר על ידו

לרש"י ספק אי ב' שומרים לב' אוכלים מצטרפי

ביו"כ חייב על מה שמיישב דעתו אפי' אינו אוכל [לא תעונה]

אוכל ומשקה אין מצטרפין לכביצה [לא שוו שיעורייהו], וכן ליו"כ [לא מיישב דעתו] אבל קים להו לרבנן דציר ע"ג ירק מיישב

גמ' קכ. - קכא.

אכל דם שהקריש (לרש"י - ע"י אור) חייב [אחשביה]

המחה חלב, חמץ, נבלת עוף טהור (באור) וגמעו חייב [נפש לרבות השותה]

וכן ציר השרץ כעדרשה [הטמאים], ומשקין מחדש ושביעית [יליף מחלב וכו'] וטבל [לרש"י - מחלב וכו'] והקדש [לרש"י מתרומה או ביכורים וחד מהנדן] וכלאים [לרש"י מחלב וכו'], ותרומה ביין ושמן [הוקש לביכורים - ותרומת ידך] ולר"א בשאר מי פירות [דון מינה ומינה (לרש"י - כעין דאו' תיקון)] ור' יהושע חולק [ואוקי באתרה - תירוש ויצהר היוצאין מתרומה], וערלה (לר' יהושע דוקא מזיתים וענבים) [פרי פרי מבכורים]

נבלה הותרו לכהנים במליקה [משלחן גבוה]

משקה פסול לביכורים [פרי], חוץ מפירות ודרכן [תביא] לר' יהושע דוקא זיתים וענבים ודרכן [כתרומה]

בשר שפלט סכין: אי חישוב עליו הוי אוכל, אי לא - בטליה (כר"ע),
בחישוב אמקצתו או פלטתו חיה (נשיכת כלב) מקצתו (רש"י - וספק איזה) מצטרף לשאר אוכלין (לרש"י ישן - מצטרף לחלק שלא חישוב/נשך)

רש"י קכ:

לרש"י טבל וכלאים הויין איסור הבא מאליו

גמ' קכא. - קכב.

שחיטת ישראל בטמאה לצורך גוי וגוי בטהורה לצורך ישראל כהלכתה ומפרכסת מטמא טומ' אוכלים [רש"י - אשכחן היתר דכוותה] ובעי מחשבה והכשר ממקום אחר [אין סופה לטמא טומאה חמורא דיכול לחותכה לפחותים מכזית]

ואין טומ' נבלה, לחזקי' אף אינה אבר מה"ח, לר' יוחנן וברייתא יש אמה"ח לרב ששת אינה מצלת על טומ' בלועה [אוכל] ור' זירא חולק [לאו נבלה] לאביי אינה מצלת [לרש"י - לחומרא], רבעה חייב [כחיה]

גמר שחיטה ע"י גוי פסולה

מליחה יתירה לבית השחיטה [רש"י - לא הספיק דמו לצאת] ומותר אחר שתצא נפשה [רש"י - אסמכתא דרבנן - לא תאכלו על הדם] אפי' לגוי [רש"י - דלישראל שרי]

רש"י קכא. - קכא:

אסור מדרבנן לאכול מפרכסת

רק דם שחיטה הוגנת מכשיר [היקש למים] אבל בלא"ה הוי כדם מגפתו וכדם המת ורק דם חללים ע"י גיסטרא מצואר הוי כמשקה

נבלת עוף טהור בעי מחשבה רק בכפרים

מחשבה מהניא לשויה אוכלה (עור ששלק) אבל לא נבלה (בשר שבטל לעור מעיקרא)

גמ' קכב. - קכג.

עור מטמא כבשר: עור אדם (ב' לשונות בעולא אי דרבנן [גזרה שיעשה אביו שטיח] או דאו'), חזיר של ישוב, לר"י אף הבר, חטרת גמל רכה (לא טענה (וספק בהגיע זמנה ולא טענה ולהיפך), תחת האליה,

למשנתנו (ר' יעקב ור"ש): ראש עגל הרך (יונק - לעולא בן שנתו, לר' יוחנן אפי' אח"כ), בית הפרסות (רב - ממש, ר' חנינא - עד הארכובה תחתונה), רחם, שליל - וחכמים חולקים, אנקה כח לטאה (ור"י חולק [לאו גישתא (אין ממש בעור)]) חומט, לרב תנשמת [לרב - אלה הטמאים ולא הפסוק ראשון], למשנתנו - לאו גישתא, לר' יוחנן ב"נ ח' שרצים אין עורן כבשרן

עיבדן או דרס עליהן כדי ד' מילין טהורין

חוץ מעור אדם [שמא יעשה אביו ואמו שטיחין]

ליגיון מטמאין בית [עור ראש אדם]

רש"י קכב. - קכב:

מדאו' עור אדם טהור - לרש"י - דלאו בשר

ד' מילין (וחוזר פחות ממיל)
לגבל - לרש"י - לש שכיר יטריח בחנם להטביל כליו,
לתפלה - לרש"י - להתפלל בבית הכנסת,
לנט"י - רש"י - לאכילה

גמ' קכג. - קכד.

חבור יד כשמפשיט לשטיח - עד שיפשיט כדי אחיזה (טפחיים), יותר - לרב - טהור המופשט [לרש"י -
אין מטלטלין האוכל], לרב אסי - חוץ מטפח הסמוך [רש"י - צורך להפשיט] אא"כ יש רק טפח בין
הבשר לכדי אחיזה (לרש"י), לר"נ - חוץ מטומ' דאו'
לחמת - מלמעלה עד שיפשיט החזה, מרגליה לריב"נ עד החזה [עור הצואר אינו חיבור], לחכמים
כולו [עשוי לנתק מאליו הוי שומר]

קריעת רוב טלית מטהרת [לרש"י - אינה ראויה למלאכה ראשונה ואין שמה עליה],
ב' לשונות אי אפי' שייר כדי מעפורת

ר"נ - רק בטבולת יום [לא חס] אבל בלא"ה בעי כולה [אטו חציה]
ולא גזרינן במליקת רוב שנים [כהנים זריזין], הפשטה יותר מכדי אחיזה - בטומ' דרבנן
ר"ל - בעור הוי חיבור - לל"ק אפי' בפחות ממעפורת [חזק (רש"י - כשתופרו הוי כבתחלה)] אא"כ
סודקו דרך סביבותיו, לל"ב בכמעפורת [חשיב] אא"כ בעי ליה למושב
ור' יוחנן חולק - בעי ה' על ה' טפחים

טהרת תנור שנטמא: לגובהו - צריך לחלקו לג' (רובו) וגורר טפילה ומפילה,
לרחבו - לר"מ ממעטו מד"ט, לחכמים פחות מד"ט לתנור בת ז', ורובו לבת ט'
שלא יטמא: לגובהו - לר"מ ממעט מד"ט, לחכמים - רוב וטפילה
לרחבו - תחלתו נמוך מד"ט, לרבנן בקטן - מטפח

רש"י קכג. - קכג.

לרש"י כשיש ב' טומאות אהני חלוקה לבטל מדרס ופשה מגע, אבל בטומאה אחת בטל שם טומאה מינה
בטלית אפי' נשאר שיעור גע"ג בטל שם טלית, משא"כ עור - שם עור עליו

גמ' קכד. - קכה.

עור שיש עליו כזית - הנוגע בציב (לרש"י - רצועה מבשר) ובשערה שכנגדו (שומר) טמא - לעולא בשם ר'
יוחנן - חוץ ממרודד שפלטתו סכין
ב' חצאי זיתים - לר' ישמעאל מטמא במשא [והנושא יטמא] לעולא ור"פ ור"א - כשבשר מרודד
ביניהם [ונשא - נישא בב"א] - ר' אמי בשם ר' יוחנן - חוץ מפלטתו סכין ולא במגע [רש"י -
כת"ק דאחרים דיד ושומר בעי כזית, גמ' - בנבלתם]
לר"ע גם לא במשא [עור מבטלן] (קכב. - אפי' פלטתו חיה (נשיכת כלב)), הבא לכלל מגע בא
לכלל משא]
בר פדא - לר' ישמעאל ב' נגיעות מצטרפות לכזית
לר' יוחנן - לר"ע (וה"ה משא) ולת"ק דר"א, ולא לר' ישמעאל ור' דוסא בן הרכינס
לר"א - משמעות רש"י - רק כשמחברין במרודד

גמ' קכה. - קכז.

טומאת מגע בקולית סתומה:

טמא במת [כשעורה], פיגול ונותר [שימוש - בסיס]
ולא בנבלה [בנבלתה] ושרץ [וה"ה ביצת שרץ מרוקמת] בנסרה לרחבה סביב או שמוח מתקשקש
[אינו מעלה ארוכה לאו אבר] וה"ה משא [היקש הנוגע והנושא] (קכד: - וספק אי ר' ישמעאל
חולק) עד דניקבה כחוט השערה [הנוגע יטמא - שאפשר ליגע] או חישוב לנוקבה [לאו כמחוסר
מעשה]

טומאת אהל על קולית סתומה - כזית מוח טומאה בוקעת, בדליכא כזית (לרש"י - אין כלל) למ"ד מוח
מעלה ארוכה מבחוץ [חשיב אבר] אא"כ נסרה לרחבה סביב או מוח מתקשקש [אינו מעלה
ארוכה]

למשנתינו דוקא נוגע - ס"ל אינו מעלה ארוכה, נסרה, נוגע = מאהיל

נגע בחצי זית ואהל חצי זית מצטרפין - ר' זירא - באין רוחב טפח בין מגדלים (רש"י - כמלי כל חלל טומ'),
במאהיל למטה מטפח, רבא - תמיד לר' יוסי (ור"ש חולק), חוץ מהמשכה (הוא וטומ' תחת
דבר אחר)

ר' יוסי - פורס חבילי מטה ע"ג מת - כנגד החבילים טהור (אא"כ עשאו תקרה)
לאביי - בלמטה מטפח [לא מבטל להיות כסותו, וס"ל טומאה טמונה אינה בוקעת]

פותח טפח בחלל תיבה ולא בפתחו
ת"ק - דרך הטומאה לצאת מהפתח (רש"י - מטמא מדרבנן) ולא ליכנס
ר' יוסי - שמא אין סופה לצאת אלא לחצאין או לשורפה

בשר מת בכלב מת על האסקופה:

ר"מ - חוקקים צוארו לטפח ומביא הטומאה לבית
ר' יוסי - רק כשיש חלל טפח ומן השקוף (רש"י - דלת נוקש) ולפנים
ר' אלעזר - דוקא שוליו בבית [סופה לצאת משם]
ר"י בן בתירה - אפי' פיו בבית [רש"י - טומ' יוצאת גם דרך כניסתה; לפעמים מקיא]

אין מגע בתרווד רקב [לא נוגע בכל], אין אהל בעצם כשעורה [לרש"י - הללמ"ס], אין משא בגולל ודופק
[הללמ"ס]

{ מה רבו מעשיך - יש לך בריות גדולות בים ביבשה באור ובאור; כל שיש ביבשה יש בים חוץ
מחולדה; נרש כולם רשעים; מנחש וצב יצא ערוך - נס בתוך נס לפורענות }

עכבר שחציו אדמה [כשרץ] - הנוגע באדמה לת"ק טהור, לר"י כנגד הבשר טמא בהשריץ על פני ארכו;
ב' לשונות בר' יהושע ב"ל אי נוגע בבשר בעי השריץ לארכו

עכבר שירד לים טמא [השורץ] אבל עכבר שבים טהור [על הארץ]

ספק נגע שרץ הצפה על המים טהור אף ברה"י [על הארץ]

ערוך (מָצָב ונחש) ונפילים וסלמנדרא טמא [הצב למינהו]

רש"י קכו: - קכו.

ת"כ - שער המחובר ה"ה כבשר

לרש"י ביברי דנרש גדלות במים ואין לוקין משום שרץ

גמ' קכו. - קכט:

אבר ובשר המדולדל שאין מעלין ארוכה מטמאין טומ' אוכלין (רש"י - בחישוב להאכילן לגוי) בהכשר [רש"י
- אין סופו לטמא טומ' חמורה דשמא ישחטנה ואין עושה ניפול]

ור"ש חולק [אוכל אשר יאכל - רק שיכול להאכילה לגוי, מעורה כמחובר (כר"י)]

ולא טומ' אבר מה"ח [כי יפול, באדם - כי ימות] עד שימות [עושה ניפול]

לר"מ דם שחיטה מכשיר ור"ש חולק [מח' אי בהמה יד לאבר, אין גדול עולה עמו אי כמוהו (לרבי
החליף ר"מ שיטתו), אי יש יד להכשר, אי הכשר קודם מחשבה מהני (כהו"א דר"ע), אי דם
תחלת שחיטה שקינח מכשיר או שחיטה בסוף והוי דם מכה, אי דם או שחיטה מכשרת (רש"י -
משא"כ מדולדל דלא משויא אוכל)]

פירות שיבשו באילן ולא עוקציהם מטמא טומ' אוכלין (ולא ירקות [עץ]) ולשבת הוי מחובר
כרוב ודלעת שקצצן ע"מ ליבשן מטמא טומ' אוכלין

ספק: אי בהמה בחייה נעשית יד לאבר, אי נוף היונק מארץ יד לעיקר שבעציץ לר"ש, אי חצי הנעבד
לע"ז יד לחברתה (רש"י - לר"ש דאיסוה"נ אינו אוכל - אי מכניס טומ' שרץ דאו'; להוציא טומ' ע"ז),

ענף המעורה בקליפתה - אי היכול לחיות יד לשאינו יכול לחיות,
אבן המנוגעת בזוית - אי חלק הטהור יד להכניס טומ' לאהל חבירו

אבר מה"ח מטמא [מן הבהמה] ולא בשר מה"ח/משרץ חי [ריה"ג - וכי ימות/במותם - שאינה עושה
חליפין, ר"ע - בהמה/שרץ - גידים ועצמות (משא"כ כוליא וניב שפתים), רבי - ובשר (משא"כ
רכובה הנמכרת עם הראש

שרץ לא מטמא במשא

חישב והוכשר וחתך בשר מאבר מן החי מקבל טומ' קלה לר"מ דטומ' בית הסתרים מטמא ולא מהני הטומ' חמורה אגב אביו [מעשה עץ שימש - ולא בתורת אוכל]

כופת שאור שיחדה לשיבה, תקרובת ע"ז אוכלין, בצק בסדקי עריבה, אהל ע"י סיכך בזרעים - לא נחשבו אוכל שסופו לטמא טומאה חמורה [מעשה עץ שימש]

חלב סביב כוליא דנבלה בעי מחשבה והכשר בכפרים הגם דמטמא אגב כוליא [רק מעשה עץ (רש"י) - בתורת שומר]

מתה - לת"ק - בשר המדולדל מטמא בהכשר, לר"ש טהור [כל האוכל אשר יאכל - שיכול להאכילה]

באדם: לר"א אבר מת (בלי כזית או עצם כשעורה) טהור

בשר הפורש מאבר מהחי לר"א טמא, לר' נחוניא ב"ה ור' יהושע ור"ש טהור

עצם כשעורה מאמה"ח לר' נחוניא טמא, לר"א ור' יהושע ור"ש טהור

ת"ק דמשנתנו (ר"מ) ס"ל או כר"א או כר' נחוניא בבשר ועצם